

А. О. ГУРБИК (Київ)

Міжнародна наукова конференція у Варшаві “Польща, Україна, Німеччина, 7 років після падіння залізної завіси”

14—15 березня 1997 р. у Варшаві відбулася організована німецьким фондом Фрідріха Еберта міжнародна наукова конференція “Польща, Україна, Німеччина, 7 років після падіння залізної завіси”. Напередодні роботи конференції її учасники проглянули спеціально підготовлений кінофільм “Кордон”, який став, так би мовити, лейтмотивом роботи пленарних засідань.

Пленарне засідання конференції, що відбулося 14 березня в конференц-залі готелю “Європейський”, вступними доповідями та привітаннями відкрили керівник польського представництва фонду Фрідріха Еберта у Варшаві Ханс Блюменталь і проф. Історичного інституту Варшавського університету Влодзімеж Бородзей.

Цього ж дня історики, політологи, представники церков, політики, громадські діячі України, Польщі та Німеччини взяли участь у роботі трьох проблемно-тематичних секцій. На першій секції “Німецькі креси східні — Польський Захід. Польські креси східні — Український Захід” головував доктор Дітер Бінген — представник Федерального інституту дослідження Східної Європи (Німеччина). Доповідачі з різних точок зору намагалися розглянути задекларовану тему роботи секції. Професор Гданського університету, письменник Стефан Хвіну доповіді “Література пограниччя та дилемати Центральної Європи” висвітлив проблеми польсько-німецького пограниччя й їх відображення в літературі і, зокрема, в двох своїх книгах “Коротка історія певного жарту” та повісті “Ханеманн”. Український історик Іван Сварник у виступі “Креси східні чи Україна Західна” на основі архівного історичного матеріалу порушив комплекс проблем польсько-українського порубіжжя. Німецька публіцистка й авторка фільму “Депортовані. Німці, поляки, українці” Улла Лахауер розповіла про історію пошуку матеріалів про три сім’ї (українську, німецьку, польську), які були насильно виселені з рідних земель у сусідні держави. Вона підкреслила, що ці відомості пізніше лягли в основу названого вище кінофільму.

На другій секції “Християнське послання миру — роль церкви в творенні добросусідських відносин”, яка проходила під головуванням проф. Академії католицької теології Хельмута Юроса (Варшава) та д-ра Сергія Сдіорук (Інститут стратегічних досліджень, Київ), свої погляди на проблему висловили голова Ради костьолу Євангельського в Німеччині, д-р Юрген Шмуде, повноважний представник біскупа на Шльонську Опольським Вольфанг Глобіш і депутат Верховної Ради України, голова парламентської комісії Михайло Косів.

Третя проблемна секція була присвячена темі “Депортація — спільний історичний досвід поляків, німців і українців”. Голоували на ній заст. директора Інституту історії України НАН України, д-р іст. наук, проф. С. В. Кульчицький та д-р Роберт Траба — представник Німецького історичного інституту у Варшаві. Робота названої секції розпочалася доповіддю голови фундації “Європа — Померанія” д-ра Філіппа фон Бісмарка. Польський погляд на проблему депортації виклав у своєму виступі проф. Історичного інституту Варшавського університету Влодзімеж Бородзей.

Українська точка зору на історію депортації народів Європи була представлена на конференції в „рунтовних доповідях проф. С. В. Куль-

чицького і канд. іст. наук В. Ф. Репринцева (Інститут історії України НАН України). Доповідачі на широкому історичному матеріалі показали депортацію не лише як трагічний історичний досвід українського, а й німецького та польського народів.

Другий день роботи міжнародної конференції, яка проходила 15 березня в конференц-залі готелю “Брістоль”, розпочався засіданням секції “Незнаний сусід — взаємний образ в медіях” під головуванням Юргена Вейтіга (Радіо, Варшава). Досить цікаві самокритичні доповіді тут виголосили Клаус Бахман (“Штутгартен цайтунг”) та Мацей Стасінські (“Газета виборча”). Українська сторона була представлена виступом кореспондента газети “Високий замок” Андрієм Болкуном (Люблін, Львів), який змалював стан публікацій в українських масмедіях на “польську” та “німецьку” тему.

На засіданні секції “Європейський Союз і його східні регіони: теорія й практика”, якою керував берлінський публіцист Петер Бендер, свої доповіді виголосили Рольф Тіманс — представник Євросоюзу в Польщі, Марек Таласевич — воевода Щецинський та Рут Хеннінг (Товариство “Польща — Німеччина”, Потсдам).

Останнє пленарне засідання конференції було присвячене розгляду практики співробітництва на польсько-українському пограниччі, про яке розповіли Адам Пензоль (Бешадська агенція регіонального розвитку) та Володимир Горбовий — представник Старого Самбора.

Загалом у ході роботи міжнародної конференції, як в доповідях, так і в дискусіях, учасники, хоча часто виголошували й протилежні і часом різкі оцінки, проте дійшли висновку про необхідність подібного обміну думками представників інтелектуальної еліти Польщі, України, Німеччини.